

sygn. akt VI Gz 123/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki (spr.)

SSO Renata Bober

SR del. do SO Grzegorz Barnak

Protokolant: asystent sędziego Agnieszka Wasilewska - Kardys

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2018 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika S. K.

o ogłoszenie upadłości konsumenckiej

na skutek:

1. zażalenia dłużnika S. K. na pkt I i IV postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie Wydziału V Gospodarczego z dnia 13 czerwca 2017 r. sygn. akt V GUp 5/16

2. zażalenia wierzyciela (...) na pkt I postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie Wydziału V Gospodarczego z dnia 13 czerwca 2017 r. sygn. akt V GUp 5/16

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w pkt I i IV i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do dalszego prowadzenia .

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2017 r. V GUp 5/16 Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział V Gospodarczy Sekcja ds. Restrukturyzacyjnych i Upadłościowych :

I. ustalił plan spłaty wierzycieli Upadłego S. K. zam. S., numer PESEL (...), w ten sposób, że Dłużnik przeznaczą na spłatę n/w Wierzycieli łącznie kwotę 250 zł. miesięcznie przez okres 24 miesięcy, tj.:

1. Z. F. – kwota 38,25 zł.
2. (...) s.a. – kwota 20,34 zł.
3. (...) kwota 9,09 zł.
4. (...) kwota 56,07 zł.
5. (...) Finanse sp. z o.o. sp. k. – kwota 19,25 zł.

6. (...) kwota 63,49 zł.
7. (...) s.a. – kwota 4,36 zł.
8. (...) Bank (...) s.a. – kwota 34,41 zł.
9. (...) Bank s.a. – kwota 4,74 zł.;

II. ustalił wynagrodzenie Syndyka Masy Upadłości na kwotę 3.300 zł + VAT;

III. uznał Syndykowi Masy Upadłości zwrot wydatków w kwocie 451,33zł,

IV. zobowiązał Dłużnika do składania sprawozdań z realizacji planu spłaty co 6 miesięcy.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że Upadły S. K. wniósł o umorzenie zobowiązań powstałych przed ogłoszeniem upadłości bez ustalania planu spłaty. Syndyk ustosunkowując się do wniosku wskazał, że w jego ocenie nie jest on uzasadniony. Zdaniem Syndyka, Upadły w przyszłości będzie w stanie przeznaczać część dochodów na spłatę długów. Syndyk wskazał, że spłata łącznie 250 zł miesięcznie na 9 wierzycieli jest dla Upadłego realna do zrealizowania, i będzie mieć dla niego wymiar wychowawczy, gdyż nawet minimalna spłata zobowiązań prowadzi do zaspokojenia wierzycieli choćby w stopniu minimalnym.

Sąd Rejonowy wskazał, że w sprawie z wniosku dłużnika postanowieniem z dnia 4 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy ogłosił upadłość S. K..

W postępowaniu upadłościowym Syndyk sporządził spis inwentarza i główną oraz uzupełniającą listę uznając wierzytelności w łącznej kwocie 96.388,95 zł.

Jednocześnie Upadły mając świadomość swojej niewypłacalności tuż przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości zaciągał kolejne kredyty i pożyczki, co było zresztą powodem złożenia przez Syndyka wniosku o umorzenie postępowania upadłościowego, oddalonym postanowieniem z dnia 27 września 2016 r. z powołaniem się na klauzulę współżycia społecznego.

W zakresie sytuacji majątkowej Sąd ustalił, że Upadły S. K. mieszka wraz z żoną, dorosłą córką i jej rodziną w murowanym domu jednorodzinnym w S. przy ul. (...). Standard mieszkania należy ocenić jako średni, dom pochodzi wprawdzie z lat 60-70-tych XX wieku, ale był poddany modernizacji, natomiast jego wyposażenie, choć średniej jakości, jest stosunkowo nowe i nie zużyte. Ponieważ dom stanowi własność osoby trzeciej (dorosłej córki Upadłego) brak było podstaw dowodowych do przyjęcia, że elementy wyposażenia są własnością Upadłego, natomiast jest dość prawdopodobne, że sfinansowanie remontów i modernizacji domu (co Upadły faktycznie wobec Syndyka przyznał) oraz jego wyposażenia nastąpiło przynajmniej w części ze środków pozyskiwanych przez Upadłego sukcesywnie przez kilka lat w postaci kredytów i pożyczek, które obecnie mają zostać umorzone. Przysługujące Upadłemu świadczenie z tytułu emerytury na poziomie ok. 1.170 zł netto (1395,35 zł brutto) jest o około 260 zł wyższe od minimum socjalnego (wg danych Instytutu(...)) średnioroczne minimum socjalne na jedną osobę żyjącą w dwuosobowym gospodarstwie emeryckim w roku 2016 wynosiło 908,89 zł miesięcznie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd wskazał, że z uwagi, na pierwotną datę wpływu wniosku do Sądu był dzień 28 grudnia 2015 r. zastosowanie mają przepisy sprzed nowelizacji, a więc regulacje ustawy prawa upadłościowego i naprawczego z dnia 28 lutego 2003 r.

Zgodnie z dyspozycją art. 49116 prawo upadłościowe i naprawcze, Sąd umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że nie byłby on zdolny do dokonania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. Umarzając zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli sąd obciąża Skarb Państwa tymczasowo pokrytymi kosztami postępowania.

Orzekając o umorzeniu zobowiązań upadłego, sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe upadłego, jak również zachowanie Upadłego oraz przesłanki negatywne wynikające z dyspozycji art. 491¹⁶ pr. up. i n.

Jak ustalono na podstawie dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania upadłościowego S. K. będąc już niewypłacalnym i mając tą świadomość, tuż przed złożeniem wniosku o upadłość zaciągał kolejne zobowiązania (kredyt konsolidacyjny). Powyższe oraz fakt, że Upadły realnie jest w stanie przekazać część dochodów na pokrycie zobowiązań, Sąd przyjął za zasadne ustalenie planu spłaty z kwotą 250 zł łącznie na 9 wierzycieli przez okres 24 miesięcy.

Zgodnie z art. 491 ust. 14¹⁴ puin po wykonaniu ostatecznego planu podziału, a gdy z uwagi na brak majątku upadłego plan podziału nie został sporządzony - po zatwierdzeniu listy wierzycieli i po wysłuchaniu upadłego, syndyka i wierzycieli, sąd ustala plan spłaty wierzycieli albo w przypadkach, o których mowa w art. 491¹⁶, umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

W ocenie Sądu, zaspokajanie 3 z 9 wierzycieli kwotami poniżej 10 zł ma dla Upadłego mieć wymiar wychowawczy, który ma spowodować zaspokojenie wierzycieli choćby w stopniu minimalnym.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd ustalił plan spłaty na podstawie art. 491¹⁴ pr. up. i n. w zw. z art. 491¹⁵ pr. up. i n.

W zakresie orzeczenia jak w pkt. II Sąd w oparciu o art. 491⁹ pr. up. i n. ustalił wynagrodzenie Syndyka.

W zakresie orzeczenia jak w pkt. III Sąd przyznał syndykowi zwrot wydatków na podstawie art. 162 ust. 3 pr. up. i n.

Powyższe postanowienie w pkt I i IV zaskarżył zażaleniem dłużnik zarzucając naruszenie przepisów:

- art. 217 § 1 kpc, poprzez pominięcie dowodów z dokumentów dołączonych do wniosku o ogłoszenie upadłości oraz przesłuchania świadków,

- art. 233 § 1 w zw. z art. 13 §2 kpc, poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i ustalenie, że dochód upadłego przewyższa o 260 zł minimum socjalne,

- art. 491¹⁵ § 1 prawa upadłościowego i naprawczego, poprzez orzeczenie o spłatach bez wysłuchania upadłego oraz brak rozstrzygnięcia o zobowiązaniach powstałych przed ogłoszeniem upadłości,

- art. 491¹⁶ § 1 puin przez odmowę zastosowania.

Dłużnik wniósł o zmianę zaskarżonej części postanowienia oraz umorzenie zobowiązań Upadłego bez ustalania planu spłat, albo zmianę zaskarżonej części postanowienia i zmianę planu spłat przez znaczne zmniejszenie obciążeń i skrócenie okresu spłat z zaliczeniem spłat dokonanych przez upadłego w trakcie trwania postępowania na poczet ustalonego, albo zmienionego planu spłat i ustalenie, że po wykonaniu planu spłat ulegną umorzeniu wszystkie zobowiązania Upadłego powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości.

Dłużnik wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych we wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nowych wskazanych w zażaleniu.

Powyższe postanowienie w zakresie pkt I zaskarżył także zażaleniem wierzyciel (...)zarzucając naruszenie przepisu:

- art. 491¹⁵ ust. 1 i ust. 4 w zw. z art. 2 ust. 2 puin, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w ujawnionym stanie faktycznym w wyniku błędnego przyjęcia, iż sytuacja upadłego jest na tyle trudna, że nie będzie on w stanie przeznaczyć na zaspokojenie wierzycieli kwot większych niż 250 zł miesięcznie, podczas gdy rzeczywista sytuacja majątkowa i życiowa upadłego, a także wysokość niezaspokojonych wierzycieli oraz cele postępowania upadłościowego

wskazują, że czas spłaty zobowiązań powinien być dłuższy oraz kwota przeznaczona miesięcznie na zaspokojenie wierzycieli powinna być wyższa niż ustalona w planie spłat,

- art. 233 §1 kpc poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie i na tej podstawie nieuprawnione przyjęcie, że Upadły nie może przeznaczyć na spłatę wierzycieli kwot większych niż 250 zł. miesięcznie .

Wierzyciel wniósł o zmianę w/w postanowienia poprzez wpisanie określenia, że Upadły przeznaczy na spłatę wierzycieli kwotę 550 zł miesięcznie przez okres 36 miesięcy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie dłużnika zasługuje na uwzględnienie, a to z uwagi na zasadny zarzut naruszenia art. 491¹⁵ ust. 1 puin.

W sprawie znajdują zastosowanie przepisy ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze sprzed daty 1.01.2016 r. , a to wobec brzmienia art. 449 ustawy Prawo restrukturyzacyjne z dnia 15.05.2015 r., zgodnie z którym w sprawach w których przed wejściem w życie ustawy zmieniającej ustawę Prawo upadłościowe i naprawcze, wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości , stosuje się przepisy dotychczasowe.

Stosownie do art. 491¹⁵ ust. 1 puin w postanowieniu o ustaleniu planu spłaty wierzycieli sąd określa, w jakim zakresie i w jakim czasie, nie dłuższym niż trzydzieści sześć miesięcy, upadły jest obowiązany spłacać zobowiązania uznane na liście wierzytelności, niewykonane w toku postępowania na podstawie planów podziału, oraz jaka część zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli.

Ustalenie planu spłaty jest orzeczeniem o charakterze konstytutywnym, które w sposób merytoryczny rozstrzyga o kształcie restrukturyzacji zadłużenia. Prawomocność postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli prowadzi zaś do zakończenia postępowania upadłościowego (art. 491¹⁴ ust. 3 puin). /Witosz Aleksander Jerzy (red.), Prawo upadłościowe. Komentarz Autorzy fragmentu Witosz Aleksander Jerzy(red.),Buk Halina,Chrapoński Dariusz,Gewald Witold,Klyta Wojciech,Malmuk-Cieplak Anetta,Możdżeń Mirosław,Torbus Andrzej/.

Elementami treści planu spłaty wierzycieli są czas jego obowiązywania oraz wskazanie, jaka część zobowiązań będzie realizowana (i w jaki sposób), a jaka ulegnie umorzeniu po zakończeniu wykonywania planu spłaty. Powyższe rozstrzygnięcie, którego brak podniósł dłużnik jest zatem obligatoryjnym elementem tego planu. Ustalenie zaś planu spłaty zawierającym wszystkie obligatoryjne elementy jest zaś kompetencją sądu upadłościowego /art. 491¹⁴ puin/.

Przepis art. 491¹⁵ puin pozostaje w związku z treścią art. 491²¹ puin jako, że postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli nie skutkuje automatycznym umorzeniem zobowiązań, które zgodnie z treścią planu spłaty nie podlegają spłacie. Dopiero po wykonaniu przez upadłego obowiązków ustalonych w planie spłaty Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty, a to zgodnie z art. 491²¹ ust.1 puin regulującym kwestię stwierdzenia wykonania planu spłaty wierzycieli, umorzenia zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli, jak też zawierającym katalog zobowiązań nie podlegających umorzeniu. Przy czym umorzeniu podlegają tylko zobowiązania upadłego powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości. Zobowiązania powstałe po ogłoszeniu upadłości powinny zostać wykonane w pełnej wysokości.

Zażalenie dłużnika nie było natomiast zasadnym w zakresie zarzutu naruszenia art. 491¹⁶ ust. 1 puin. Dłużnik wniósł w oparciu o ten przepis o umorzenie zobowiązań bez ustalania planu spłaty wierzycieli.

Stosownie do art. 491¹⁶ ust. 1 puin Sąd umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeśli osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że nie byłby on zdolny do dokonania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli.

Przepis ten w zw. z art. 491¹⁴ puin określa alternatywę dla do ustalenia planu spłaty, który wyznacza kolejny etap upadłości konsumenckiej, a którego funkcją jest nie tylko windykacja, ale też funkcja wychowawcza. Upadły powinien bowiem, nawet pomimo likwidacji jego majątku lub jego braku, ponosić ciężar swojego zadłużenia. Także elementem planu spłaty jest wskazanie jak część zobowiązań zostanie umorzona /art. 491¹⁵ ust. 1 puin/. Plan spłat zatem już w swoim założeniu przewiduje, że zobowiązania nie zostaną spłacone w całości i tym samym nastąpi co najmniej częściowe oddłużenie.

Przepis 491¹⁶ ust. 1 puin mówi o jakiegokolwiek spłacie, nawet zatem symbolicznej z punktu widzenia wierzycieli, ale nadal spełniającej swoją rolę w stosunku do dłużnika, dla którego nawet przy ograniczonych możliwościach finansowych także niewielka, ale możliwa do wygospodarowania spłata stanowić będzie rolę prewencyjną i kształtować postawę na przyszłość. Innymi słowy będzie stanowić sygnał, iż niekontrolowane zadłużanie się nie będzie promowane w postaci automatycznego umarzania wszelkich długów, bez żadnych konsekwencji dla dłużnika. Pamiętać także należy, że upadłość konsumencka odbywa się kosztem pozostałych uczestników obrotu, tak wierzycieli jak i osób postępujących racjonalnie, które nie dopuściły do powstania nadmiernego zadłużenia, często za cenę pozostawania nieraz na bardzo niskiej stopie życiowej.

Rozważając przesłanki z art. 941¹⁶ puin należy mieć na uwadze, że umorzenia zobowiązań może zostać dokonane wbrew woli wszystkich wierzycieli i stanowi daleko idącą ingerencję we wzajemne stosunki stron. Jednocześnie przepis ten zapobiega tworzeniu fikcji planu spłaty przy oczywistym braku perspektyw na jakąkolwiek spłatę, z drugiej jednak strony znajduje zastosowanie w rzadkich przypadkach, w których oczekiwanie od dłużnika zaspokojenia wierzycieli w jakimkolwiek stopniu będzie całkowicie nierealistyczne. Z sytuacją taką mamy przykładowo do czynienia w przypadku dłużników całkowicie pozbawionych możliwości zarobkowania, w szczególności wskutek ciężkiej choroby lub niepełnosprawności czy innej sytuacji osobistej uniemożliwiającej podjęcie pracy. Sytuacją taką poza chorobą przykładowo jest czasochłonna, osobista opieka nad osobą chorą czy małoletnimi dziećmi sprawowana przez dłużnika, niemogącego liczyć na realne wsparcie innych osób.

Powyższe przesłanki w niniejszej sprawie nie zachodzą.

Zarzuty dłużnika kwestionujące dokonanie ustaleń faktycznych leżących u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia są bezpodstawne.

Niezasadnym był zarzut pominięcia wysłuchania dłużnika. Sąd miał na uwadze, iż wymogiem proceduralnym ustalenia planu podziału jest wysłuchanie upadłego /art. 491¹⁴ ust. 1 puin /, jednak Upadły nie stawiał się na posiedzenie, pomimo prawidłowego zawiadomienia, nie przedkładając przy tym zaświadczenia lekarza sądowego o którym mowa w art. 214¹ kpc. Ponadto Sąd ustala plan spłaty z urzędu, a nie na wniosek upadłego (jest on jedynie wysłuchiwany wraz z syndykiem i wierzycielami), a ustawodawca podkreśla, że stanowisko upadłego co do treści planu spłaty nie jest wiążące (art. 491¹⁵ ust. 4 puin).

Wysłuchanie Upadłego miałoby oczywiście znaczenie oddziałujące na treść planu spłaty, gdyż jest istotnym źródłem wiedzy o okolicznościach stanowiących kryteria ustalenia treści planu, a to możliwości zarobkowych Upadłego, jego potrzeb życiowych, okoliczności czy na utrzymaniu Upadłego pozostają inne jeszcze osoby, czyli tych kwestii których niedostateczne ustalenie dłużnik zarzucał na etapie zażalenia, powołując się na dowody złożone przy wniosku o ogłoszenie upadłości i wskazując na nowe.

Tymczasem nieusprawiedliwione niestawiennictwo Upadłego nie tamowało postępowania, zaś brak oświadczenia dłużnika Sąd winien ocenić w ramach zasady swobodnej oceny dowodów i wydać postanowienie na podstawie dokumentów zalegających w aktach sprawy, po wysłuchaniu syndyka, uwzględniając przy tym to, iż należyte wyłożenie swoich racji i wyjaśnienie sprawy leżało przede wszystkim w interesie dłużnika.

Sąd Rejonowy poczynił ustalenia w oparciu o sprawozdania syndyka z którym współpracował dłużnik. Z ustaleń tych wynika, że dłużnik osiąga stały dochód w postaci emerytury, pozostaje w gospodarstwie domowym z żoną, także otrzymującą świadczenie. Z dowodów zalegających w aktach sprawy jak i twierdzeń dłużnika nie wynika, aby spoczywał na nim obowiązek utrzymywania dorosłej córki czy wnuków. Dłużnik zamieszkuje w domu należącym do córki, stąd zasadnym jest wniosek, iż jego potrzeby mieszkaniowe są zaspokajane bez dodatkowych kosztów związanych przykładowo z koniecznością najmu.

Niezasadnymi były dla potrzeb przepisu art. 491¹⁶ puin argumenty odnoszące się do wskaźnika minimum socjalnego, który jest wskaźnikiem społecznym stanowiącym kategorię socjalną, mierzącą koszty utrzymania gospodarstw domowych, uwzględniając podstawowe potrzeby bytowo – konsumpcyjne. Jest to wzorzec minimum socjalnego zaspokajania potrzeb na poziomie minimalnego dobrobytu. Jak to ustalił Sąd Okręgowy minimum socjalne w czerwcu 2017 r. wyniosło dla dwuosobowego gospodarstwa emeryckiego w przeliczeniu na osobę 931,61 zł. Sąd Okręgowy miał też na uwadze, że w doktrynie przyjmuje się też jako pewien punkt odniesienia wartość na poziomie 80 % minimum socjalnego. Pojęcie minimum socjalnego należy przy tym odróżnić od kryterium minimum egzystencji, stanowiącego minimalną granicę zaspokajania potrzeb koniecznych do przetrwania.

Określając przeciętne wydatki gospodarstwa domowego i odnosząc to do sytuacji zarobkowej upadłego, należy wziąć pod uwagę, że trzeba zapewnić upadłemu raczej utrzymanie na poziomie minimalnym niż przeciętnym. Dłużnik, który jest niewypłacalny i którego niewykonane zobowiązania ostatecznie zostaną umorzone, powinien w okresie wykonywania planu spłaty zaspokoić swoich wierzycieli w maksymalnie możliwym stopniu, nawet kosztem zaspokajania potrzeb własnych i rodziny. /H. A., O. A., P. A., Postanowienie sądu o ustaleniu planu spłaty w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej/.

Powyższe stanowisko, które podziela Sąd Okręgowy wyrażone na tle instytucji planu spłaty, tym bardziej jest aktualne dla oceny przesłanek z art. 491¹⁶ puin, dla którego zastosowania należy ustalić, oczywisty brak zdolności do jakichkolwiek spłat, a nie uciążliwość związaną z oscylowaniem wokół kryterium minimum socjalnego.

W świetle powyższego brak było w sprawie podstaw do zastosowania przepisu art. 491¹⁶ puin i umorzenia zobowiązań bez planu spłaty.

Mając jednak na uwadze rozważania odnośnie wymaganej treści postanowienia wydanego w oparciu o (...) puin ustalającego plan spłaty w okolicznościach sprawy zasadnym była w ocenie Sądu II instancji uchylenie zaskarżonego postanowienia celem ponownego rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia planu spłaty wraz z obligatoryjnym rozstrzygnięciem co do części zobowiązań upadłego, która zostanie umorzona po wykonaniu planu spłaty wierzycieli.

Powyższe czyniło na obecnym etapie postępowanie przedwczesnym rozstrzygnięcie w zakresie pozostałych zarzutów podniesionych w zażaleniu dłużnika jak i wierzyciela, a skierowanych przeciwko planowi spłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji na podstawie art. art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc.

ZARZĄDZENIE

I. (...)

II. (...)